

**UCHWAŁA NR IX/119/19
RADY MIEJSKIEJ W RYMANOWIE**

z dnia 26 kwietnia 2019 r.

**w sprawie zmiany Uchwały Rady Miejskiej w Rymanowie z dnia 28 listopada 2017 r.
Nr XLVI/432/17 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki Zakażenia Wirusem
Brodawczaka Ludzkiego HPV na lata 2018-2021.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 oraz art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2019 r. poz. 506) i art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz.U. 2018 r. poz. 1510 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Rymanowie
uchwala, co następuje:**

§ 1. Zmienia się Gminny Program Profilaktyki Zakażenia Wirusem Brodawczaka Ludzkiego HPV na lata 2018-2021, który po zmianie otrzymuje brzmienie załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Rymanów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM
Profilaktyki Zakażenia Wirusem Brodawczaka Ludzkiego HPV
na lata 2018-2021

I. Opis problemu zdrowotnego

Rak szyjki macicy (dalej RSM) zaliczany jest do najczęściej występujących nowotworów złośliwych u kobiet. Choroba ta wpływa na wszystkie aspekty życia kobiety oraz jej najbliższych. Światowa Organizacja Zdrowia uznała raka szyjki macicy za problem ogólnoswiatowy. W skali całego świata ten rodzaj raka jest trzecią co do liczby przyczyną zgonów wśród kobiet. W Polsce na raka szyjki macicy zachorowuje co roku około 3200 kobiet, a umiera blisko 1800 (dane z 2009 r. z Krajowego Rejestru Nowotworów). Każdego roku notuje się około 16,6 przypadków raka szyjki macicy na 100 tysięcy kobiet. Polska ma jeden z najwyższych wskaźników umieralności w Europie - około 8,9 przypadków na 100 tysięcy.

W województwie podkarpackim (dane uzyskane z Podkarpackiego Centrum Onkologii w Rzeszowie) odnotowano w 2009 r. 133 zachorowania (co stanowi 12,3 osób na 100 000 badanej populacji), w tym 5 w wieku do 34 lat, 84 w wieku od 35 do 64 lat oraz 44 w wieku powyżej 65 lat. Dla porównania w roku 1999 było 188 zachorowań kobiet ogólnie, w tym 10 w wieku do 34 lat, 129 w wieku od 35 do 64 lat oraz 49 w wieku powyżej 65 lat.

W 2009 r. odnotowano 86 zgonów na raka szyjki macicy (co stanowi 8 osób na 100 000 badanej populacji), w tym nie odnotowano zgonów w wieku do 34 lat, 50 zgonów w wieku od 35 do 64 lat oraz 36 w wieku powyżej 65 lat). Dla porównania w roku 1999 zmarło 91 kobiet ogólnie, w tym 3 w wieku do 34 lat, 55 w wieku od 35 do 64 lat oraz 33 w wieku powyżej 65 lat.

Jednym ze strategicznych celów Narodowego Programu Zdrowia opracowanego na lata 2015-2023 jest zmniejszenie w stopniu znacznym umieralności z powodu raka szyjki macicy poprzez wprowadzenie na skalę populacyjną zorganizowanych badań cytologicznych.

Rak szyjki macicy to jedyny nowotwór, który dzięki dobrze rozbudowanym systemom obejmującym profilaktykę pierwotną (szczepienia), wtórną (cytologię) oraz szeroko rozumianą edukację, może być całkowicie wyeliminowany. Według ekspertów połączenie pierwotnej i wtórnej profilaktyki skutecznie przeciwdziała zachorowaniom na raka szyjki macicy.

Polskie Towarzystwo Ginekologiczne oraz Polskie Towarzystwo Pediatryczne jednoznacznie rekomendują stosowanie szczepień u 11-12 letnich dziewcząt i chłopców jako skuteczną metodę profilaktyki raka szyjki macicy. Zalecane są również szczepienia w grupie 13-18 letnich dziewcząt, które nie przeszły jeszcze inicjacji seksualnej. Polskie Towarzystwo Pediatryczne szacuje, że szczepienia nastolatek i młodych kobiet przeciwko HPV spowodują zmniejszenie ogólnej liczby zachorowań na raka szyjki macicy.

W Polsce szczepienia przeciw wirusowi HPV wykonywane są tylko u nielicznych dziewcząt. Odbywa się to głównie w ramach programów zdrowotnych organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego lub we własnym zakresie przez rodziców pacjentek. Brak dofinansowania, czy refundacji szczepień przeciw HPV z budżetu państwa stanowczo ogranicza dostęp do tego typu profilaktyki.

W Polsce dostępne są dwa rodzaje szczepionek:

1. **Cervarix**. Niezakaźna, rekombinowana szczepionka sporządzona z wysoce oczyszczonych cząstek wirusopodobnych (virus-like particles - VLP) głównego białka LI kapsydu onkogenego typów 16 i 18 HPV. Szczepionka ta jest przeznaczona do profilaktyki śródnaślankowej neoplazji szyjki macicy wysokiego stopnia (C1N stopnia 2 i 3) oraz raka szyjki macicy związanych przyczynowo z HPV typu 16 i 18. Zalecanym schematem szczepienia jest schemat 0, 1 i 6 miesięcy. Konieczność podania dawki przypominającej nie została ustalona.

2. **Gardasil 9**. 9 - walentna szczepionka przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego typu 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52, 58 stosowana w zapobieganiu wystąpienia zmian przed nowotworowych narządów płciowych (szyjki macicy, sromu i pochwy), zmian przed nowotworowych odbytnicy oraz raka odbytu, a także brodawek zewnętrznych narządów płciowych związanych przyczynowo z zakażeniem HPV typu 6, 11, 16, 18, 31, 45, 52, 58. Cykl szczepień składa się z 2 oddzielnych 0,5 ml dawek, podawanych zgodnie ze schematem: 0, i 6-12 miesięcy.

Rak szyjki macicy jest nowotworem, który rozwija się w obrębie szyjki macicy. Nie jest uwarunkowany genetycznie. Głównym czynnikiem odpowiedzialnym za rozwój raka szyjki macicy są onkogenne typy wirusa brodawczaka ludzkiego (HPV - human papilloma virus). Wirusy HPV 16 i 18 są odpowiedzialne za około 70 % przypadków raka szyjki macicy. Nie każde zakażenie wirusem HPV prowadzi do rozwoju raka szyjki macicy. Spośród ponad 100 typów wirusa HPV tylko kilkanaście stwarza takie ryzyko. Do najgroźniejszych należą typy HPV 16, 18, 31 i 45. Wirus ten jest przenoszony drogą płciową i jest szeroko rozpowszechniony w populacji ludzkiej.

Do zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego dochodzi przede wszystkim przez kontakty seksualne. Tą drogą przekazywanych jest ponad 90 % wszystkich zakażeń. Wirus brodawczaka ludzkiego uwalnia się bowiem ze złuszczonej komórkami nabłonka. Czynnikiem zwiększającym ryzyko zakażenia HPV są ryzykowne zachowania seksualne w tym: wczesne rozpoczęcie współżycia seksualnego, duża liczba partnerów, niski poziom higieny intymnej a także długotrwała antykoncepcja hormonalna, palenie tytoniu oraz duża liczba przebytych porodów.

Rak szyjki macicy przez wiele lat rozwija się bezobjawowo. Dlatego kobiety często zbyt późno zjawiają się u lekarza. Rozpoznanie tej choroby jest możliwe dzięki badaniom cytologicznym. Od zakażenia do rozwoju raka mija 5-10 lat. Jest to wystarczająco długi czas, aby wykryć chorobę w stadium, w którym jest w pełni uleczalna. Jednak w Polsce zbyt rzadko dochodzi do wykrycia zmian na tym etapie choroby.

W związku z tym, że liczba odnotowanych zachorowań oraz zgonów w województwie podkarpackim jest duża, a wirus stanowi realne ryzyko dla zdrowia kobiet, podjęta została decyzja o wprowadzeniu programu profilaktyki raka szyjki macicy. Program ma charakter informacyjno-edukacyjny, połączony ze szczepieniami dziewczynek i chłopców zameldowanych na terenie Gminy. Ze względu na najlepszą skuteczność szczepionki HPV u osób, które nie zetknęły się jeszcze z wirusem, program skierowany jest do dziewczynek i chłopców w wieku 13 lat. Wcześniej pomysł powstania i realizacji takiego programu skonsultowany został z rodzicami, dyrektorem przychodni działającej na terenie Gminy, Powiatową Stacją Sanitarno - Epidemiologiczną w Krośnie.

2. Cele programu:

Program profilaktyki raka szyjki macicy jest programem informacyjno - edukacyjnym opartym na następujących założeniach:

a. stworzenie w świadomości kobiet zagrożenia zakażeniem rakiem szyjki macicy wywołanego wirusem HPV, jako choroby która niemal bezobjawowo rozwija się latami, a nie wykryta we wczesnym etapie powoduje śmierć.

b. podejmowanie dyskusji na temat zagrożenia zakażeniem wirusem HPV w środowisku młodych ludzi.

c. zaznajomienie z możliwymi do podjęcia działaniami profilaktycznymi zapobiegającymi rozwojowi raka szyjki macicy obejmującymi profilaktykę pierwotną (szczepienia) oraz wtórną (cytologię).

d. stworzenie świadomości, że nawet w przypadku zaszczepienia nie ma gwarancji ochrony przed wszystkimi onkogennymi typami wirusa HPV i nie zwalnia to kobiet z wykonywania przesiewowych badań cytologicznych.

2.1. Cel główny:

Głównym celem programu jest zmniejszenie liczby zachorowań i zgonów z powodu raka szyjki macicy poprzez prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w tym zakresie oraz objęcie w każdym roku obowiązywania programu szczepieniami ochronnymi trzynastoletnich dziewczynek i chłopców zameldowanych na terenie Gminy Rymanów (wg stanu na dzień 1 stycznia danego roku).

2.2. Cele szczegółowe:

a. zwiększenie wśród młodzieży poziomu wiedzy w zakresie chorób przenoszonych drogą płciową w tym zakażeń wywołanych wirusem HPV,

b. kształtowanie postaw prozdrowotnych w tym zwiększenie świadomości na temat profilaktyki pierwotnej i wtórnej raka szyjki macicy,

c. zachęcanie kobiet, dziewczynek i ich matek do systematycznego wykonywania badań cytologicznych.

2.3. Oczekiwane efekty

a. zmniejszenie ogólnej liczby zachorowań i zgonów na raka szyjki macicy (15-20 lat od rozpoczęcia szczepień),

b. zwiększenie wiedzy na temat zagrożeń zakażeniem chorobami przenoszonymi drogą płciową, w tym wirusem wywołującym raka szyjki macicy,

c. zwiększenie świadomości na temat zapobiegania rozwojowi raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna - szczepienia i wtórna - cytologia),

d. zwiększenie świadomości podejmowanych działań w celu zapobiegania rozwojowi choroby (wpływ stylu życia),

e. zwiększenia świadomości konieczności wykonywania systematycznych badań cytologicznych.

3. Adresaci programu:

Program obejmie dziewczynki i chłopców zameldowanych na terenie Gminy Rymanów, które w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku ukończą 13 lat, a których rodzice wyrażą zgodę na udział dzieci w programie. Prognozuje się, że w roku 2018 będzie to ok. 50 dziewczynek i 30 chłopców urodzonych w 2005 roku, w roku 2019 ok. 70 dziewczynek i ok 51 chłopców urodzonych w 2006 roku, w roku 2020 ok. 73 dziewczynki i 52 chłopców urodzonych w roku 2007 roku, oraz w roku 2021 ok. 75 dziewczynek i 55 chłopców urodzonych w 2008 roku. Przez cały okres realizacji programu tj. przez okres 4 lat, jeżeli będą zabezpieczone środki na ten cel, szczepieniami objętych zostałyby ok. 268 dziewczynek oraz 188 chłopców z terenu Gminy Rymanów.

4. Organizacja programu:

4.1. Przeprowadzenie zajęć informacyjno-edukacyjnych w szkołach dla dziewczynek i chłopców objętych programem oraz ich opiekunów przez wykwalifikowany personel. Zapoznanie uczestników z podstawowymi zasadami przeciwdziałania zakażeniu HPV.

4.2. Zapoznanie rodziców z działaniem szczepionki przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) z uwzględnieniem działań niepożądanych w tym uświadomienie, że szczepienie nie gwarantuje ochrony przed wszystkimi typami wirusa HPV oraz, że absolutnie konieczne jest wykonywanie przesiewowych badań cytologicznych.

4.3. W każdym roku realizacji programu szczepienie jednego rocznika dziewczynek i chłopców:

a. w roku 2018 rocznik 2005 - ok. 80 osób,

b. w roku 2019 rocznik 2006 - ok. 121 osób,

c. w roku 2020 rocznik 2007 - ok. 125 osób,

d. w roku 2021 rocznik 2008 - ok. 130 osób,

4.4. W każdym kolejnym roku kalendarzowym dopuszcza się zwiększenie lub zmniejszenie liczby dziewczynek i chłopców zgodnie ze stanem na dzień 1 stycznia każdego roku, w którym realizowany jest program.

4.5. Szczepienie będzie dobrowolne, zawsze za zgodą rodziców lub opiekunów wyrażoną na piśmie.

4.6. Każde szczepienie poprzedzone będzie badaniem lekarskim.

4.7. Szczepionka podawana będzie dwukrotnie zgodnie z obowiązującą procedurą.

4.8. Osoby objęte programem zostaną specjalnie zaproszone do wzięcia udziału w jego realizacji.

4.9. Realizatorem programu będzie Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej, dla którego organem założycielskim jest Gmina Rymanów.

4.10. Realizator programu dokona zakupu świadczeń wchodzących w skład Programu z zachowaniem wszystkich przepisów w tym zakresie.

4.11. Realizator programu zobowiązany będzie do prowadzenia dokumentacji realizacji programu w oparciu o wymogi zawarte w umowie.

5. Koszty

Program będzie zrealizowany w całości ze środków własnych Gminy Rymanów. Na podstawie szacunkowych danych Programem objętych będzie ok. 268 dziewczynek i ok. 188 chłopców zameldowanych na terenie Gminy Rymanów. Przybliżony koszt realizacji programu wyniesie ok. 316 780,00 zł (brutto), w tym:

5.1. Koszt przeprowadzenia zajęć informacyjno-edukacyjnych (zajęcia edukacyjne oraz materiały profilaktyczno - edukacyjne) – 5 000,00 zł (jedno spotkanie edukacyjne 100 zł oraz materiały edukacyjne),

5.2. Koszt zakupionych szczepionek – 291 680,00 zł (jedna dawka szczepionki ok. 340,00 zł brutto),

5.3. Koszt badań lekarskich przed wykonaniem szczepień 13 400,00 zł (jedno badanie 10,00 zł)

5.4. Koszt wykonania szczepień - ok. 6 700,00 zł (jedno szczepienie 5,00 zł)

Podana będzie szczepionka 9 walentna Gardasil 9 ze względu na szersze spectrum działania przeciwwirusowego, zarówno na brodawki płciowe jak i stany przed nowotworowe oraz nowotworowe szyjki macicy, pochwy i sromu.

Tabela Nr 1. Szacowane koszty realizacji programu (brutto w zł).

Rok realizacji	Liczba dzieci	Koszt zakupu szczepionek	Koszt badań lekarskich przed szczepieniem	Koszt wykonania szczepień	Koszt zajęć profilaktycznych	Koszt zakupu materiałów informacyjno-edukacyjnych	Razem
2018	80	36 000,00	2 400,00	1 200,00	800	600	41 000,00
2019	121	82 280,00	3 540,00	1 770,00	800	400	88 790,00
2020	125	85 000,00	3 680,00	1 840,00	800	400	91 720,00
2021	130	88 400,00	3 780,00	1 890,00	800	400	95 270,00
Razem	456	291 680,00	13 400,00	6 700,00	3 200,00	1 800,00	316 780,00

6. Wskaźniki monitorowania realizacji programu.

Podczas oceny zasadności realizacji Programu uwzględnione będą wskaźniki:

1. liczba uczestników zajęć informacyjno - edukacyjnych,
2. liczba dziewczynek i chłopców uczestniczących w Programie,
3. liczba dziewczynek i chłopców objętych szczepieniami,
4. opinie odbiorców bezpośrednich (dziewczynek i chłopców) oraz pośrednich (rodziców) o Programie.

Ocena skuteczności realizacji Programu będzie możliwa po kilkunastu, bądź też dopiero po kilkudziesięciu latach. Wówczas okaże się, czy zachorowalność na raka szyjki macicy zmniejszyła się.